

Juledag – Ribe domkirke 2017

99 Velkommen igen Guds engle små
104 Et barn er født
114 Hjerte løfte din glædes vinger...
125 Mit hjerte altid vanker
Nadver: 106 af højheden oprunden er
115 lad det klinge

"Jo mindre man er, desto større er julen". Med de ord indleder den finske forfatter, tegner og maler Tove Jansson sit kapitel om julen i sin magiske barndomsskildring *Billedhuggerens datter*. ¹Tove Jansson(1914-2001) er hende, vi bedst kender som skaberen af mumitroldene.

"Jo mindre man er, desto større er julen". Den voksne Jansson ser med de ord tilbage på sin barndomsjul og skildrer i sine erindringer med barndommens øjne denne højtide:

Juletræet i hendes hjem var det største i byen, og træet var med barnets øjne som en urskov, man kunne gemme sig i.

Hun husker julen som en overdådig ødsel tid, en tid med karameller og nødder, en tid fuld af lys og knitren af gavepapir, sølv-, guld og silkepapir.

Julen som en tid med traditioner: Juletræet skulle købes en tidlig morgen, og det rigtige træ blev nøje udvalgt og fundet i morgenmørket ved dag gry.

Og traditionen foreskrev ligeledes et kirkegårdsbesøg ind under jul, et besøg ved familiens grave.

"Og så kom juleevangeliet", skriver Tove Jansson og fortsætter: "og det højtideligste var, når Maria gemte ordene i sit hjerte, og næsten lige så smukt var det, at de rejste den anden vej hjem til deres land igen, resten var ikke noget særligt. Vi sad lidt og fordøjede det, og far fik sig en lille én. Og nu vidste jeg triumferende, at julen tilhørte mig"(140).

Freden var fuldstændig, og grundfølelsen hos barnet var i denne stund, at alle elskede alle.

Når man læser Tove Jansson' skildring af sin barndomsjul synes det så umiddelbart rigtigt og sandt: "Jo mindre man er, desto større er julen".

Spørgsmålet er imidlertid, om ikke påstanden er sand i mere end den forstand, at barnet sanser stærkt, og at julen skaber mindeværdige erindringer for det barn og det barnlige sind, som fejrer julen.

¹ Tove Jansson, *Billedhuggerens datter*, 1968, 133 ff.

Jeg synes personligt, julen vokser med alderen og får stadig større betydning, måske nok på anden måde end sådan som den så ud og oplevedes med barnets magiske blik.

Det er rigtigt, at julen bliver større, jo mindre man er. Blot her tænker jeg ikke på alder, men på det perspektiv og den horisont julen med Jesu fødsel sætter for mit liv og fællesskab med andre.

Julen er nemlig med til at sætte vores liv i proportioner og i relationer til andre. Det er her i julen ikke mig selv eller mit eget, som er i centrum, men Guds kærlighed og nåde, sådan som den ytrer sig julenat, da Gud lader sin søn føde, og Maria lægger barnet i en krybbe i Betlehem.

Barnet er lille, men det os, der i lyset af ham bliver mindre, fordi dette barn åbenbarer en himmel i halmen, evigheden i tiden, livet i mørket.

Det er netop også en sådan opfattelse, som jeg hører i Johannesevangeliets ord her i dag julemorgen, når han skal forkynde Jesu fødsel.

Evangelisten Johannes formulerer det ganske vist på sin teologisk poetisk særegne måde:

*Ordet blev kød og tog bolig i blandt os,
og vi så hans herlighed,
en herlighed som den Enbårne har den fra Faderen,
fuld af nåde og sandhed.*

Ordet blev kød, dvs. Guds søn er født. Og i Jesusbarnet møder vi Guds herlighed, liv og lys.

Evangelisten Johannes begynder med Gud, som kalder det skabte frem med sit ord ligesom dengang i skabelsens morgen (ifølge den første af de to skabelsesberetninger i Det gamle Testamente).

Det er Gud, som skaber liv, og Gud, som lyser i verden, så menneskets håb bliver næret, og vi tør tro, mod alle odds, at mørket ikke skal sænke sig over livet og få evigt greb om os.

Evangelisten Johannes udfolder dermed julens storhed. Han udspænder et metafysisk rum om barnet født julenat, tænker dets betydning ind i en større sammenhæng, i det han knytter Jesu fødsel, liv, død og opstandelse sammen med skabelsens morgen og livets og lysets sejr over døden og mørket.

Det ligger alt sammen i ordene: *Ordet blev kød og tog bolig i blandt os, og vi så hans herlighed, en herlighed som den Enbårne har den fra Faderen, fuld af nåde og sandhed.*

Evangelisten Johannes er til kontraster, og han sætter gerne modsætningerne skarpt op:

Gud, Ordet, lyset og livet på den ene side og på den anden side mørket og verden.

Men det er ikke modsætningen mellem Gud og verden, som er pointen. Tværtimod, det er overskridelsen af denne dualisme, forbindelsen og sammenknytningen af himmel og jord, som er julens glædelige budskab. Julens glædelige budskab er, at Ordet blev kød, Gud menneske.

Ånd og materie er ved Guds nåde forbundet.

Lyset og livet er ikke kun noget på den anden side: et andet sted, hvor græsset er grønnere, eller noget over skyerne og bag himlens himle. Nej, himlen finder bogstaveligt talt sted lige her, hvor vi mennesker famler os omkring, lever og ånder i vores sårbare eksistens og skrøbelige fællesskab med hinanden. Her, hvor vreden og uforsonligheden kan vokse og mistilliden kan gro.

Gud knytter sig til den hjælpeløse og er lys for os i mørket.

⌘

Tove Jansson slutter sin beretning om sin barndoms jul med følgende ord

”Ingenting er så fredfyldt, som når julen er ovre, så har man fået tilgivelse for alt og kan blive almindelig igen.

Lidt efter pakkede vi de hellige ting ind og lagde dem i skabet i entreen, og grangrenene brændte i kakkelovnene med små, voldsomme eksplosioner. Men stammen brændte vi først næste jul. Den stod hele året ved siden af gipskassen og mindede os om julen og altings absolutte tryghed.”²

Julen er først lige begyndt. Det er nu, det er jul, og vi skal fortsat fejre julen i de kommende dage. Giv tid og vær tilstede¹

Og når så hverdagen begynder igen og vi har smidt træet ud og pakket al pynten ned igen, så skal vi huske at tage julen med ind i det almindelige, ind i hverdagen, sådan som træstammen stod der i Janssons

² Tove Jansson, Billedhuggerens datter, 1968, 140.

barndomshjem og mindede familien om. Og det er ikke svært, for det er her i verden, det skete, Ordet blev kød.

I Jesu navn.

Amen